

הוא לא היה מוכן להבין כי הוא עורך עיונות ופחד מפני שהעלה והוריד אנשים כאילו היו חפצים. שחט אנשים וזרקם כפרי סחוט.

לא היו לו שותפים, עוזרים, חברים למאמץ. היו לו רק משרתים, והוא שלט בהם באמצעות הסחד וההטבות.

ידעתי זאת, ועל כן נמנעתי תמיד מלבקש ממנו דבר, ולו גם הקטן ביותר, גם כאשר הייתי זקוק מאוד למשהו. אני מכיר רבים שהשתעברו לו לחלוטין, כאשר קיבלו ממנו טובות-הנאה, ורבים מאלה היו עיתונאים.

ברוכו אל השליטון העליון, הוא היה חסרי-רגשות. נאמר עליו שהוא "דרך על גוויות". כאשר היו אשר ידליו ואברהם עופר בצרה, הוא לא התייצב לימנם — אם לומר זאת כלשון המעטה. ידליו האשים בפירוש שהיה זה לוינסון שהביא לגילוי הפרשה שלו, ערב התמנותו לתפקיד נגיד בנק ישראל, שבו יכול היה להפריע ללוינסון. איש מן הצמרת העליונה של מיפגת-העבודה טען בשעתו כי לוינסון "חתך את הגרון" של ידליו ועופר כאחד. השבוע, כאשר רבים קישרו את שתי ההתאברויות — של עופר ושל לוינסון — נמנעה אשתו של עופר מלהגיד אף מילה אחת בזכותו של לוינסון.

לולא הרקע הטראגי, היה משהו משעשע בטענות שהושמעו השבוע בקוליקולות על-ידי מי שמתיימרים להיות חבריו של לוינסון, המאשימים את יריביו-לוינסון כמשקיה-עובדים בכך שהם פועלים בלי ביקורת ופיקוח. אם איהם מישוהו אשר יצר מתכונת זו של ניהול המערכת, תוך ניתוק כל זיקה של ממש לחברי ההסתדרות ומוסדותיהם, בעלי הרכוש העצום הזה, הרי היה זה יעקב לוינסון עצמו.

כך או כך, אין ספק שלוינסון היה דיקטטור, ששלט ביד רמה במערכת גדלה ומתרחבת. השאלה היא: לטובת מי?

● גוליבר בארץ הגמדים

מי בלי להקדים את מסקנות החקירה המתנהלת לגבי היבטים פוליטיים, הקשורים בפרשה, אין כל ספק לגבי כמה עובדות. יעקב לוינסון העביר נכסים רבים של ציבור-הפועלים הישראלי לחוץ-לארץ. הוא התחיל להקים לעצמו שם אימפריה כלכלית פרטית.

השאלה היא: מה קרה לאיש? מדוע הוא עשה זאת?

מוצר מובהק זה של תנועת-העבודה הישראלית, תנועת-הנוער החלוצית, הקיבוץ, משקיה-עובדים, מיפגת-העבודה — מה המריץ אותו להיות לאיל-הון עצמאי ופרטי בחו"ל?

אין לדעת מה מתרחש בליבו של הזולת, ועל אחת כמה וכמה בליבו של איש כה מיוחד כמו לוינסון. **ההתרשמות שלי היא זאת: בארץ הוא הגיע לשיא עוצמתו. לא היו לו עוד מתחרים, כי כולם נסלו או חוסלו. הארץ היתה "קטנה עליו". הוא עבר מן הליגה הלאומית אל הליגה הבינלאומית.**

הבנק שהקים היה לאחד ממאה הבנקים הגדולים בעולם. הוא גילגל מאות מיליונים בשיחות-טלפון בינלאומיות. הוא נשא ונתן עם אילי-ההון הגדולים בעולם.

לוינסון עם מוסה חריף בעייה של יצירת מנג

אלה לא היו חזקים ממנו, ובוודאי לא חכמים ממנו. אבל הם היו עצמאיים. הם קיבלו משכורות אריות של מיליוני דולרים לשנה.

לוינסון התרגל לחיות כמוהם — רק בחו"ל — ולחשוב כמוהם, אך הוא עדיין ישב על תקן של שכיר של משקיה-עובדים. משכורתו היתה ענקית לפי המושגים העלובים שלנו — אך פעוטה לעומת המקובל אצל בני-מעמדו בארצות-הברית.

אני חושב שנוצר פיתוי, שהוא לא יכול היה לעמוד בפניו. הוא פרש כנפיים, והתחיל לחשוב ולהתנהג כאילו-הוא אמריקאי מן השורה הראשונה.

אני חושב שהכמיהה לפספ דירבנה אותו, אלא הכמיהה לבזח. כי בשביל איש כמוהו, כוח היה ביטחון, שליטה בבני-אדם, מעמד שאי-שור לו להימנע מן הצורך לבוא במגע אמיתי עם בני-אדם.

פעם שמעתי שהוא משוה את עצמו למאיר אמשל רוטשילד, מיסר השושלת. גם אני בנקאי, התלוצץ, וגם לי יש ארבעה בנים.

לאנשי המערכת בארץ התייחס כבזז גמור. כעניניו היו גמדים, עבדים. לכן נפגעו שבעתיים כאשר אנשים אלה העזו להתחבר נגדו, להתנגדו, להשיג מילחמה שעה. על אלה דיבר במיכתבו כעל "הכנפיה", ששפכה את דמו וחילקה את השלל.

הוא בוודאי הרגיש כמו גוליבר בארץ הגמדים, אחרי שהגמדים קשרוהו בעבותות. או כשימשו הגיבור, אחרי שדלילה הובגדנית קיצצה את מחלפותיו.

● מדוע התאבד?

מדוע התאבד?

אני מהסס להשיב. מי יכול לדעת? מעולם לא היו בליבי הירוהו-התאבדות קלים שנקלים, גם במצבים הקשים ביותר, וקשה לי לחזור לעומק נפשו של אדם הנוקט צעד נואש זה.

אני בטוח שלא התאבד מפני שחש שהוא חסרי-ישע. היו לו דרכים רבות להתגונן, אם חשש מפני הליכה לבית-הסוהר, יכול היה לברוח ולחיות בארץ אחרת.

לא זה היה העניין. הוא התאבד, לדעתי, מפני שלא יכול היה להשלים עם נפילתו האפשרית מאיגרא רמא לבריא עמיקתא. הוא לא יכול היה להסתדר עם עולם שבו שוב לא נשמעו הכל לפקודותיו, שבו היה צריך להסביר את עצמו ואת מעשיו, להתגונן, להצטרף, לעבור חקירות.

כל דימויו העצמי, כל יכולתו להתמודד עם החיים, היו מבוססים על מעמד של כוח. הכוח העניק לו ביטחון. כלי הכוח הזה לא יכול היה להתקיים.

אילו עמד לצידו בימים קשים אדם קרוב באמת, יתכן שלא היה מתמוטט. זוהי הרגשותי.

צר לי עליו מעומק ליבי.

תמרורים

נולדה ♦ נבאלטימור, ארצות-הברית, לאמל רג'ה, תושבת כוויית, בת בכורה, אחר 14 הרינונות בעשר השנים האחרונות, שהסתיימו כולם בהפלות, האם, שפירוש שמה, אמל, בערבית הוא תיקוה, נתנה שם הולם גם לבתה: בשארה (בשורה טובה).

נחוג ♦ בסביון יוסי-הולדתו ה-51 של גרעון פת, ש-התעשייה-המסחר שנוגד בירושלים כגדעון מרקוס, וכאשר התייתם בגיל צעיר ואומץ על-ידי משפחת דודתו, נטל גם את שם משפחתה, פת. הוא ירד לארצות-הברית בגיל 22 אחרי שרות קצר בנח"ל, שממנו שוחרר מסיבות בריאות, למד שם, באוניברסיטה, כלכלה וסחר בינלאומי ונשא לאשה בת יהלומן, שמינה אותו מנהל-המכירות של מיפעליו. כעבור 11 שנים שב פת, אב לשלושה בנים, ארצה והחל בקאריירה הציבורית שלו כראש-הלישכה של שר הליברלים (ללא תיק) יוסף ספיר. תוך שלוש שנים היה לחבר-כנסת וכעבור שבע שנים נוספות שר (השיכון והבינוי) בממשלת הליכוד הראשונה.

נחוג ♦ יוסי-הולדתו ה-73 של פרוספור (לרפואה) אנדרה דה-פריס, מבכירי הרופאים (בלינסון) ומורי הרפואה בארץ. דה-פריס, יליד הולנד, שבה ניהל, ערב מילחמת-העולם, את בנק הרם של הצלב האדום ההולנדי, עשה הפסקה קצרה בקאריירה הרפואית שלו כאשר עלה ארצה ב-1939, והיה במשך שנתים חבר קיבוץ, שעסק בפלחה.

נחוג ♦ יוסי-הולדתו ה-91 של אנדרה סגוביה, גיטאריסט בעל שם-עולם, הממשיך עדיין להתאמן חמש-שש שעות ביום. השבוע, ערב צאתו למסע של 14 קונצרטים בארצות-הברית, בלוויית אשתו וכנו בן ה-13 הודיע, כי ייתכן שכעבור כמה שנים יצמצם את מספר הופעותיו.

נפטור ♦ בגיל 79, אחרי מחלה ממושכת בכפר ושנסקיה, בדרום ברית-המועצות, מיכאיל

שר פת

אחר הנח"ל, בת היהלומן

שולוחוב, חתן פרס נובל לסיפורת (1965), שזכה גם שבע פעמים באות לנין. ביוקרתו זכה אחרי שפירסם בגיל 23 את הדון השקט, יצירה בת ארבעה כרכים על הקוזאקים של הנדר דון בעת המהפכה ומילחמת-האזרחים. היה זה הסופר הרוסי הגולה אלכסנדר סולז'ניצין שניסה, לפני עשר שנים, לנתק את אגדת שולוחוב בפרסמו מחקר, שלפיו לא כתב שולוחוב את הדון השקט, אלא הוא העתיק אותו מסופר קוזאקי אנטי-קומוניסט.

נפטור ♦ בגיל 112, בבית-אבות בבורנמות, אנגליה, האריס שוויץ, שנחשב האדם הזקן ביותר באיים הבריטיים. שוויץ, יהודי יליד רוסיה, יצרן-ארנקים, ייחס את אריכות-ימיו לתזונה צמחונית, התנזרות ממשקאות חריפים וחייה-אישיות צנועים.

הווי

תוכי שרוף

ב-תל-אביב גילה עיתונאי כי כל נסיונותיו לאלף את התוכי שלו שיקרא שמיר! שמיר! עלו בתווה והתוכי ממשיך בשלו, כפי שאולף בעת הכאתו ארצה, לפני שנה, וקורא אך ורק בגין: בגין!

***

הגוף והרוח

ב-תל-אביב פרסם פיסות-אפיסט מכפר סבא מודעה בחינמון מקומי, שבה ביקש לפגוש שנית את הפסיכולוגית מרמת-גן, שאותה הסיע, שבוע קודם לפירסום המודעה, בטרמפ לתל-אביב.

***

שתה, יא אחי —

עסק מיורחי

ב-נצרת הודה תושב מקומי כי נפל קורבן לנוכל תל-אביבי, שהציג לפניו מיסמך מזויף בחתימת האפיפיור שלפיו אם יוקם יקב בכפר-כנא הסמוך, שבו שתה, כביכול, ישוע, כשעתו, יין, יוכל היקב לשווק את סחורתו עם תוויות אישורו אפיפיוריות, גילה כי הפסיד גם את כספו שנתן להתחלת בניית היקב וכי גם למד לדעת, אחר שפנה, באמונה, למקורות, כי ישוע מעולם לא שתה יין בכפר-כנא, אלא מים בלבד.

***

ואולי המיקלחת

המשותפת

ב-חיפה גילה מחקר שנערך באוניברסיטה, כי תוחלת-החיים של חברי-קיבוץ גבוהה מתוחלת-החיים של בני-עיר ביתר משלוש שנים: לעירוני הממוצע יש סיכוי להגיע ל-71 שנות-חיים; לכן הקיבוץ — 74 שנים וחצי; לבת-קיבוץ — 78 שנים ושלושת-ריבועי השנה; לעירונית — 75 שנים בלבד. ההסבר האפשרי, לדעת החוקרים: אקולוגיה בריאה, טיפול רפואי משובה יותר ומיעוט מעשי-אלימות ותאונות-דרכים.

***

ועוד, ועוד, ועוד

ב-אלון, אחרי שתושבי המושב הגלילי שמעו על הצלחת יצוא עורים ממושב ברמת-הגולן לארצות-ערב, הם החליטו ללכת בדרכי חבריהם יצרני המכשיר המוסיקלי והודיעו כי הם עומדים לייצא לארצות-ערב זעטר, להכנת תבלין-האיזוב.

***

מצרי, דבר עבריתו

ב-קאהיר, אחרי שבית-השירות הערבי של קול ישראל הודיע בשירותי השיעורים שלו לעברית, כי את חוברת לימוד-הלשון ניתן להשיג במרכז האקדמי הישראלי בעיר, הוצף המרכז בפניות כה רבות, עד שנאלץ לפנות לקול ישראל, לבקש להפסיק את שירות ההדועה, עד שהמרכז יתארגן למלא אחרי הביקוש הגואה לחוברת-הלשון.

***

ניכוי במקור

ב-אשקלון גילו מגדלי אגווי-פקאן באזור כי אויבם העיקרי הם 3000 העורכים המצויים במישר-החוף, הזוללים תות-שרה ואגווי פקאן ככמויות אריות והמסוגלים לחסל קילו אגוויים ליום, כל אחד.

***

לראות ולגעת

ב-תל-אביב, זמן קצר אחר-שצעירה התלוננה כמישטרה שהתעוררה כאמצע הלילה ר גילתה לצידה גבר זה, שנמלט מן המקום נוכח צעקותיה, כשבידיו תיקה, שהחיל טבעות זהב, 8000 שקלים ומיסמכים שונים — נעצר אותו גבר כשברשותו הגניבה וגם פנסים-זוג כפפות.

***

פגע וברח

ב-אילת נכנס אלמוני ללישכת המנהרס העיר, הוויד את מיכנסיו, עשה את צרכיו על הריצפה, ניקה עצמו במיסמכים שמצא על שולחן-העבודה של המנהרס, נטל את האתונות של המנהרס ונמלט מן המקום כשהוא משאיר את מיכנסיו מאחוריו.